

Ärende: VN/21072/2021

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om Rättstjänstverket och till vissa lagar som har samband med den

Remissinstansens utlåtande

1. Utlåtande om 1 kap. i förslaget till lag om Rättstjänstverket (Rättstjänstverkets uppgifter och organisation)

Svenska Finlands folkting tackar justitieministeriet för möjligheten att kommentera utkastet till regeringsproposition med förslag till lag om Rättstjänstverket. Folktinget tar ställning till propositionen i enlighet med sin lagstadgade uppgift (lag om Svenska Finlands folkting 1331/2003).

3 § 2 mom. Enligt lagförslaget utfärdas bestämmelser om antalet rättshjälpsbyråer och intressebevakningsbyråer, om namnen på och områdena för byråerna samt om verkets verksamhetsställen genom förordning av justitieministeriet.

Enligt propositionen gäller lagförslaget med avvikelse från gällande bestämmelser också rättshjälpsbyråernas och intressebevakningsbyråernas områden. Syftet med förslaget är att med hänvisning till förverkligandet av språkliga rättigheter förtydliga byråernas språkliga status enligt 6 § i språklagen.

Folktinget understöder lagförslaget och konstaterar att det är av central vikt att den språkliga indelningen av rättshjälpsbyråernas och intressebevakningsbyråernas områden fastställs på författningsnivå med hänvisning till de motiveringar som anges i propositionen.

9 § 3 mom. Enligt lagförslaget utfärdas bestämmelser om behörighetsvillkoren för offentliga rättsbiträden, ekonomi- och skuldrådgivare samt allmänna intressebevakare genom förordning av statsrådet.

Enligt de allmänna motiveringarna ska utmärkta kunskaper i svenska vara ett behörighetsvillkor för ett antal tjänster som ekonomi- och skuldrådgivare. Syftet med förslaget är att förbättra klienternas möjligheter att få service på sitt eget språk inom den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen. Motsvarande behörighetsvillkor gäller redan i nuläget för ett antal tjänster som offentligt rättsbiträde och allmän intressebevakare. Dessa särskilda behörighetsvillkor utfärdas även framöver genom förordning av statsrådet.

Folktinget understöder förslaget och noterar med tillfredsställelse att behovet av ekonomi- och skuldrådgivare med utmärkta kunskaper i svenska beaktas i propositionen. Detta är en av de frågor som Folktinget lyfte fram i sitt tidigare utlåtande (29.1.2021).

2. Utlåtande om 2 kap. i förslaget till lag om Rättstjänstverket (Offentlig rättshjälp)

-

3. Utlåtande om 3 kap. i förslaget till lag om Rättstjänstverket (Ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning)

-

4. Utlåtande om 4 kap. i förslaget till lag om Rättstjänstverket (Allmän intressebevakning)

-

5. Utlåtande om 5 kap. i förslaget till lag om Rättstjänstverket (Anskaffning av tjänster av andra tjänsteproducenter)

Rättstjänstverket kan i produktionen av tjänster också ordna tjänster genom att skaffa dem av andra tjänsteproducenter på det sätt som föreskrivs i kap. 5.

26 § Enligt lagförslaget kan Rättstjänstverket köpa tjänsterna endast hos sådana producenter som har tillräckligt kunnande och tillräckliga resurser för uppdraget samt som uppfyller vissa andra villkor. Verket ska ingå avtal om produktionen av tjänsterna med tjänsteproducenten.

Enligt de allmänna motiveringarna tillämpas 25 § i språklagen på tjänsteproducenternas språkliga skyldigheter. Bestämmelsen fastställer enskildas skyldighet att ge språklig service. Dessutom beaktas säkerställandet av språkliga rättigheter enligt språklagen i de avtal om köptjänster som uppgörs med tjänsteproducenten.

Folktinget understöder förslaget och hänvisar till att det är viktigt att språklagens bestämmelser framgår av lagstiftningen och ligger till grund för upphandlingen av tjänster. Folktinget föreslår att dessa skrivningar för tydlighetens skull även skrivs in i specialmotiveringen till 26 §.

6. Utlåtande om 6 och 7 kap. i förslaget till lag om Rättstjänstverket (Särskilda bestämmelser och Ikraftträdande)

-

7. Utlåtande om förslaget till lagar om ändring av lagen om ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning, rättshjälpslagen och samiska språklagen

-

8. Utlåtande om motiveringarna till regeringspropositionen och om propositionens konsekvenser

Folktinget anser att de förslag som ingår i utkastet till proposition på ett förtjänstfullt sätt beaktar förverkligandet av språkliga rättigheter inom rättshjälpen, den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen samt intressebevakningen.

I propositionen beaktas behovet av tjänstemän med utmärkta kunskaper i svenska inom samtliga verksamhetssektorer, vilket är en nyckelfråga med tanke på klienternas rätt till service på svenska. Det är därtill viktigt att behovet av tillräckliga personalresurser tryggas i praktiken.

Enligt propositionen kvarstår de nuvarande rättshjälpsbyråerna och intressebevakningsbyråerna samt deras verksamhetsställen. Det här är betydelsefullt med avseende på att klienternas möjligheter att erhålla tjänster på ett rimligt avstånd inte försämras. Folktinget anser att enskilda klienters rätt att välja mellan att besöka ett verksamhetsställe eller använda digitala tjänster bör vara en central utgångspunkt för verksamheten. Eftersom alla inte har möjlighet eller förmåga att använda digitala tjänster är detta en jämlikhetsfråga, som har en direkt betydelse för klienternas rättsskydd.

Folktinget konstaterar vidare att digitaliseringen av offentliga tjänster framhäver vikten av att de språkliga rättigheterna tryggas i systemlösningarna och beaktas genomgående i uppdateringarna av tjänsterna. Eftersom språklagen gäller all informationsverksamhet ska behovet av information på finska och svenska även tillgodoses i sociala medier, i chatttjänster och motsvarande, vilket beaktas i propositionen. Det är därtill viktigt att myndigheten använder ett klart och lättförståeligt språk i dessa tjänster.

I propositionen anges att Rättstjänstverkets centralförvaltning verkar i hela landet och därmed är tvåspråkig med stöd av språklagen. Eftersom centralförvaltningen ska kunna bemöta enskilda personer på finska och svenska ser Folktinget det som angeläget att den nya myndigheten har tjänstemän i centralförvaltningen och dess högsta ledning som har utmärkta kunskaper i svenska.

Därtill är det viktigt att den personal som ansvarar för servicefunktioner i förhållande till allmänheten, såsom myndighetens växel, har tillräckligt goda eller utmärkta kunskaper i svenska.

Detta är av central betydelse även i Rättstjänstverkets kommunikation med Ålands rättshjälps- och intressebevakningsbyrå. Självstyrelselagen för Åland förutsätter indirekt krav på utmärkta kunskaper i svenska i förvaltningen, eftersom det centrala ämbetsverket ska sköta all skriftväxling och kontakt på svenska med enheten på Åland, vars arbetspråk är svenska.

Beijar Kristina
Svenska Finlands folkting